

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenként egy íven; a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Őrálló melléklete, minden hónapban.

Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:

GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára egész évre 10 kor., félévre 5 kor. negyedévre 2.50 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM-JEGYZÉK: **Vezércikk.** A reformáció 400 éves ünnepe. *Dr. Stráner Gyula.* — Az egyetemes nyugdíjintézet újjászervezését célzó javaslatom bírálatáról. *Gyürky Pál.* — **Tárca.** Luther Márton harci dala. Fordította *Varga Márton.* Előfőhász. *Petrovics Pál.* — **Szemle.** — **Belélet.** — **Irodalom.** — **Pályázatok.** — **Hirdetések.** —

A reformáció 400 éves ünnepe.

A katholicizmusnak és zsidóságnak erős fellegvára az ezer évekre terjedő múlt s e múltnak a jelenben is féltékenyen őrzött, megalkuvást nem ismerő tradíciói!

A mi egyházunk még aránylag rövid életű, de már-már kezdi institúcióit bevonni a nemes patina s lépten-nyomon látjuk, hogy a protestantizmusnak nemcsak jelene s jövője van, hanem van tiszteletreméltó múltja is, múlt, melynek viharai megedzették apáink vasakarátát, s melynek bilincs-csörgése és máglyafüstje hitbuzgóságukat, áldozatkészségüket el nem nyomhatá!

Ott állottunk a napokban a soproni evang. lyceum fennállásának 350 éves jubileumán. Meghatottan, ragyogó szemekkel, büszke szívvel hallottuk dicsőíteni a multat, az ősök fáradhatlan munkáját s hálával adóztunk mindama ismert s névtelen hősnek, k.k egymásután ragadva kezökbe a szent zászlót, annyi balszerencse, annyi viszály után mégis diadalra vitték! Az ily ünnep emelkedett, lelkes hangulata fokozza a protestáns önértetet, mely sokáig rezegve a szívekben, az együttérzés, az együttműködésre serkent. Szükségesek az ily évszázados ünnepek, mert ott tömörülnek, sorakoznak jobbaink s legjobbjaink, hogy lelkesedéssel, kitartással és Istenbe vetett hittel s bizalommal küzdjének a szent ügyért tovább!

Van-e közel s távol nagyobb napja az egész művelt világnak, mint 1917. október 31-ike, mikor négyszázadszor évül a nap, melyen a nagy reformátor Wittenbergben kiszögezte teteleit s minden kalapácsütéssel egy-egy korhadt világot döntött halomba s verte le a szellemi szabadság béklyóit? S van-e napja a protestantizmusnak, mely a hálás, lelkes ünneplésre méltóbb lenne?

A méltó ünneplésre, melyért nem elég a hívők zsolozsmája, nem elég a múltak dicsőségének feledése, hanem mely ünnep maradandó protestáns alkotásnak legyen születésnapja. Vegyük át e napra az ősök áldozatkészségét, alkossunk nagyot, hogy ne kelljen haló porunkban is pírunk a késő unokák előtt azért, hogy ily alkalmat, a protestáns szellem erős megnyilatkozására, elszalasztottunk. S hogy a nagy nap ne találjon bennünket készületlenül, vegyük kezünkbe már most a gyűjtőperselyt s rakjuk le most már filléreinket egyházunk oltárára! Induljon meg országszerte a gyűjtés, de úgy, hogy senkinek se fájjon az áldozat s mindenki örömmel hozhassa meg, mindenki örvendezve érezze, hogy fillérei egy nagy cél elérésében segítenek.

Jöjjen az iskolás gyermek *havonként* 1—2 fillérrel, kötelezze magát a gazda vagy gazdag arra, hogy *havonként* 1—2 hatost vagy egy-két koronát fizet egész 1917-ig.

Aki addig havonként egy koronát fizet s áldozatát meg sem érzi, mégis 120 koronát adott 1917-ig s a felszaporodó kamatokat.

Óriási összegek gyűlnek egybe, melyek hova fordításáról talán még magunk, talán már utódaink gondoskodnak; de legyen bár oltárkép, orgona, harang, szobor vagy a szeretetnek vagy a kulturának szentelt hajlék, mit e pénzből emelünk, fényes tanuságot fog tenni arról, hogy a protestáns áldozatkészség nem a múltak legendája, hanem karöltve a hitbuzgósággal él még a késő unokáknál, él még a mi szívünkben is!

Sopron, 1907. november 25.

Dr. Stráner Gyula,
orvos.

Az egyetemes nyugdíjintézet újjászervezését célzó javaslatom bírálatairól.

Tudvalevőleg az utóbbi egyetemes közgyűléstől a nyugdíjintézet újjászervezésére nézve azon utasítást kaptam, hogy nyugdíjigényül 2400 K minimumot s azonfelül kinek-kinek a fizetését vegyem számításba. E mellett kimondatott, hogy mihelyt elkészülök, a jövő tavasszal, esetleg rendkívüli egyetemes közgyűlés fog összehívani. Dolgom tehát sok és sürgős annyira, hogy alig van időm hírlapi megnyilatkozásra; mindamellett a közvélemény iránt tartozó figyelemből kötelességemnek tartom az eddig megjelent bírálatokra megtenni röviden észrevételeimet.

Legelőször is azt jegyzem meg, hogy az *Órallóban* olyan tárgyról folyik a vita, melyet e lap sem nem közölt, sem nem ismertetett, legalább olyan méretben, amint azt a Missiói Lapok tette. Pedig javaslatomat a nyugdíjintézeti tagoknak csak egy-egyede kaphatta meg: a háromnegyede tehát annak közlését legalább is annyira aktuálisnak és közérdekűnek tekinthette volna, mint az azóta megjelent bármely ismeretterjesztő cikket. Bocsánat különben, hogy ezáltal a szerkesztői jogkörbe avatkozom.*

A javaslatot elsőül egy „m” jegyű cikk vette bírálat alá. Kifogásai közül kettő emelkedik ki: a nyugdíj mennyisége és a nyugdíjintézet kettéválasztása, vagyis az általa ugynevezett fiók nyugdíjintézet. Sokalja a 2400 K nyugdíjat s a helyett elégnék tart 2000 koronát. Erre csak az lehet megjegyzésem, hogy aki ilyet bizonyítgat a nyilvánosság előtt, az vét a lelkési kar egyetemes közérdeke ellen; s azon önző egyéni álláspontra enged következtetni, hogy mert javaslatom bizonyos korlátozásából talán azt olvasta ki, hogy ő legfeljebb 2000 korona nyugdíjra számíthat, azért kívánja, hogy ez legyen tehát a szabály, nehogy több jusson valakinek. Ami pedig a fiók nyugdíjintézetet illeti, ezzel is kibékülhetett volna, ha figyelmesen elolvassa indokolásomat s ebben az okok közt azt is, hogy egyetemes felügyelőnk hivatalosan tett ígérettel kötötte le magát arra, hogy a theol. tanárok nyugdíja úgy fog szabályoztatni, amint azt a gúnyosan emevezett fiók nyugdíjintézet teszi. Itt tehát nem térhettem ki a fizetési rendszer elől s minthogy viszont a lelkészekre nézve

* Engedje meg Ntű cikkíró úr, hogy e megjegyzésén módfeletti csodálkozásomnak adjak kifejezést. Azt hiszem, nem igen van lap széles e hazában, amely nyugdíjintézetünk ügyével annyiszor és oly behatóan foglalkozott volna, mint az „Ev. Óralló” tette éppen ez évi folyamában. Hogy pedig egy oly tervezetnek az ismertetése, amelyről a szerkesztő bölcse tudja, hogy az még nem végleges, hogy annak még tervezetként való akceptálása is az egyetemes közgyűléstől függ, amely azon tényleg lényegbevágó változtatásokat rendelt, egyszerű összefoglaló, vagy egyúttal bírálatosan haladó ismertetés legyen-e (amely alakban az többszörös megbeszélés tárgyát képezte e lap hasábjain), az már aztán csakugyan a szerkesztőség legsajátabb belügye.

az átalány rendszert láttam alkalmasabbnak: ez természetesen vezetett arra, hogy a nyugdíjintézetet kettéválasszam. Mert az olaj meg a víz megfér ugyan egy edényben, de nem vegyíthető össze: azért okosabb és célszerűbb a kettőt külön elhelyezni. Ez a kifogás különben tárgytalanná vált, mert az egyetemes közgyűlés említett határozata alapján most már egységes szervezetet fogok javasolni.

Másodiknak Horváth László bárcaújfalusi lelkész bírálta a javaslatot. Ő is hibáztatja a nyugdíjintézet kettéválasztását, minek indokát már az imént elmondtam. Aztán sokalja a theol. tanárok nyugdíját, majd ezt mondva „Számadásom alapján” veszélyesnek látja a 2400 K nyugdíjat s a helyett csak 1600 koronát ajánl. A nyugdíjintézeti kiszámításnál meg kell határozni egyéenként, hogy milyen terhet képvisel a nyugdíjintézetre nézve minden egyes tag, ennek neje és gyermekei, az életkor alapján, külön-külön és egymáshoz viszonyítva; aztán a számítás tényezőjének veendő a díj nagysága s különösen azon alapelvek, amelyek szerint a díjazás történik; s végül kiszámítandó a maximális teher, mely a nyugdíjintézetre nézve bizonyos időpontig fokozatosan nő. Más oldalról kiszámítandó szintén egyéenként, hogy a megállapított járulékok a nyugdíjintézet jövedelmére nézve, mily értékűek a tag életkorára való tekintetből; aztán a többi jövedelem kiszámítandó örökös évjáradékká s így végül megállapítandó azon összeg, mely mint örökös évjáradék biztosítsa az egyensúlyt a maximális teherrel. Természetes tehát, hogy ily kiszámítás az ahhoz szükséges adatok nélkül lehetetlen. Minthogy pedig Horváth testvér nem rendelkezett ez adatokkal, — azért számítása csak ily okoskodás lehetett: a nyugdíj eddig 800 K volt, legyen ezentúl 1600 K azért, mert kétszer 800 annyi, mint 1600. A nyugdíjképesség elérésére ő csak 35 évi szolgálatot kíván. Ez azonban igen megdrágítaná a nyugdíjintézeti ellenszolgáltatásokat s azon felül nem érdeke sem a lelkészeknek, sem a közegyházaknak: mert a 35 év olyan életkorban állna be, a mikor a lelkész rendszerint még teljesen munkabíró s működése az egyházra éppen akkor a legbecsesebb. Azzal zárja be cikkét, hogy az ő módosításaival a javaslat „közelebb járna az igazsághoz és nem tévesztené szem elől a szeretetet sem.” E keményen sújtó kijelentéssel szemben azzal nyugtatom meg magamat, hogy nem igen mérlegelte, hogy azzal mit mond. Hogy tehát javaslatomból hiányoznék az igazság és hogy elvesztettem szemem elől a szeretetet, ez csak olyan mondás, mint az a fentebbi állítólagos számítás.

A harmadik bíráló, Ihász László testvér nagy munkát végzett, elismerést érdemlő ügybuzgalmat tanúsított a végből, hogy a javaslat az ő belátása szerint megjavíttassék. A sok figyelemreméltó észrevétel mellett azonban több kifogása tévedésen alapul

azért, mert a javaslat kritériumául csak pusztán egyéni véleményét teszi. Pedig amint az ily javaslat készítésénél, úgy a bíráltnál is szem előtt tartandók: a tényleges egyházi viszonyok és állapotok, az igényeknél a jogosság mellett a méltányosság is, a társadalmi követelmények, az ethikai szempontok, a nyugdíjintézeti szervezet általános érvényü alapelvei, a szolgáltatási képesség, a kivihetőség, a matematika könyörtelensége. Az egyéni véleménynek és óhajtnak sokszor kell ezek előtt meghajolnia.

Sötéten látó aggodással szól a nyugdíjintézet ingatag alapjáról, a következő kormány által a bizonytalan jövőben bármikor elvonható államsegélyről. E kérdésnél a kételkedés épügy, mint a reménykedés egyéni dolog; a tapasztalati igazság ellenben az, hogy minden kormány politikai okokból százszor is meggondolná, hogy egy országos egyházi intézmény alól az alapkövet elvegye s az intézmény összeomlása miatt szembe állítsa magával az egész országos egyházat. De ennek eshetőségétől annál kevésbé kell tartanunk, mert hiszen nyílt titok, hogy azt a segílyt, melyre a nyugdíjintézet új szervezete építjük, országos törvény fogja biztosítani.

A cikkben talált sorrend szerint, méltatlankodva a lelkészi állás degradálását látja abban, hogy átlépés esetén a lelkészi nyugdíjintézet 4 évét a tanári külön nyugdíjintézetben 3 évnek számítottam. Ez egyszerűen mennyiségnyi követelménye annak, hogy a 40 évi szolgálat után beálló nyugdíjigénynél egy év $\frac{1}{40}$ érték, ellenben a 30 évinél egy év $\frac{1}{30}$ érték. Ha másként cselekedtem volna, akkor az átlépőnek olyan éveket adok, amelyekre az új helyen nem teljesített befizetést. E vélemény szerint a tanárral szemben degradált volna p. o. a m. kir. kúria elnöke, aki pedig miniszteri rangban áll; de mert ő is csak 40 évi szolgálat után válik teljesen nyugdíjképesé: ennél fogva nála is 4 szolgálati év a nyugdíjigény szempontjából a tanári szolgálat 3 évével egyenértékű. Hogy bántónak tekintti a 40 és a 30 évi szolgálat ily értékelését, erre csak annyit jegyzek meg, hogy azt nem én találtam ki.

Egyszerű tévedés az, mintha a 20. §. szerint a tanári özvegynek a díjazás kezdetére nézve előnyt adnék a lelkészi özvegygel szemben. Hiszen a párhuzamba állított két rendelkezés közül az egyik a *végkielégítésre*, a másik pedig a *rendes ellátásra* vonatkozik.

Felháborodással kárhoztatja a 23. §. c. pontját s átokkal fenyegeti, aki azt megszavazná, mondván: „*az nem méltó arra, hogy Isten gyermekkel áldja meg.*” Ijedten kerestem fel a szabályrendelet-javaslat e szövegét, mely a következő: „*Megszűnik a neveltetési díj azon árvára nézve . . . c., aki nyilvánvalóan a közerkölcsiséget sértő életet folytat, avagy bünyefenyítő jogerős ítélettel elítéltetett.*” Vagyis akkor, ha a leány bordélyházba, a fiú pedig diffamáló vét-

ség miatt börtönbe kerül. Hát az egyház erkölcsi feladataival megegyező volna, hogy az ilyeneket anyagi támogatásában részesítse ott is, ahová sülyedtek?!

Az államsegélyből a nyugdíjintézet fentartási jutalékára nézve megütközéssel kérde a testvér: „*csak nem fogja azt örökké igénybe venni a nyugdíjintézet?*” De igenis, a matematikai kiszámítás azt a jutalékot örökös évjáradéknak tekinti. Mert a nyugdíjintézet nem a *pénztöke*, hanem az *élőtöke* elvén épült s ez a szaktudomány által eddig kigondolt legnagyobb biztonság. A pénztökét a kellő nagyságban egyszerre előteremteni s ezzel a nyugdíjintézetet fizetéképesé tenni szinte lehetetlen; aztán pedig a pénztökét a kezelés, a gyümölcsöztetés, a kamatláb alászállása sokszor és könnyen devalválja: biztosabb és állandóbb kamatozást ad az élőtöke, mely ez esetben: az állam, a közegyház, a gyülekezetek s az önmagát folyton kiegészítő lelkészi status. E rendszernél karenciális évek alatt gyűjtött pénztöke csak *tartalék*, melynek az a rendeltetése, hogy kiegészítőül szolgáljon arra az esetre, ha a kiszámított örökös évjáradék netán valamikor nem volna képes egymaga a nyugdíjintézet maximális terhét fedezni. Természetes különben, hogy az idő folyamán növekvő tartaléktöke mindinkább módot nyújt arra, hogy az örökös évjáradék alább szállíttassék.

A következő néhány észrevételében jószívűséget gyakorol a testvér s könnyebbítéseket ajánl a tagokra és a gyülekezetekre nézve. Ebben a tetszetős szerepben én szívesen versenyeznék bárkivel; de nekem nem szabad csak könnyebbségekkel kedveskednem, hanem azt kell javasolnom, ami megóvjja a nyugdíjintézet fizetéképeségét minden veszélytől és megrázkódtatástól.

Vagy az én szövegezésem gyarlóságából, vagy csak a testvér apriori feltételezéséből származik azon vélekedése, mintha a javaslat a kongruás lelkészeknek csak 1600 K nyugdíjat szabott volna. Mivel a fizetés bevallására és annak hatósági ellenőrzésére nézve külön eljárást szabályoztam, ennek természetes folyománya, hogy nem a kongruális összeg lebegett szemem előtt, *amelynek megállapítására nem kellett volna szabály*, hanem a nyugdíj alapjául azt az összeget kerestem, melyet kinek-kinek a valóságban élvezett fizetése képez. Hiszen azt mindenki tudja, még maga a kultuszminiszter úr is, hogy kongruás lelkészek is a valóságban nagyobb a fizetése 1600 koronánál. Indokolásomban világosan ki is fejeztem, hogy előreláthatóan csak kevés lelkészi fizetés marad 2400 koronán alól. Ennél fogva a testvérnek e részlethez fűzött következtetése önmagától elesik.

Nagy hévvel veszi ostrom alá azon rendelkezést, hogy az özvegynek és az árváknak dija, ha a családfő hivatalban állott, csak a kegyeleti félév leteltét követő hó 1-én esedékes. Minthogy alkotmá-

nyunk szerint a kegyeleti félév alatt az özvegy a teljes fizetést élvezzi a lakással együtt: az ostromlott rendelkezés tehát okvetlenül fenntartandó, habár a testvér ilyen különösen hangzó löveget is alkalmaz ellene: „méltóztassék akkor ennek a segélytől elütő ű-nak megcsinálását szegény emberekre bízni, mert urak, gazdagok nem értenek ahoz.“ A javaslat megcsinálója ezt is elviseli — önfeláldozó ügybuzgalomból.

Egyéb észrevétele a testvérnek — egyéni vélemény, mellyel szemben legalább is annyira jogosult — a javaslatban ajánlott rendelkezés.

Az új javaslat elkészítéséig, bárha provokáltatnám is, e tárgyban nem nyilatkozom.

Gyürky Pál,
e. ny. ügyvivő.

T Á R C A.

Luther Márton harci dala.*

Fordította: Varga Márton.

Erős vár a mi Istenünk,
Jó fegyver és oltalom;
Benne bizva, lebir lelkünk
Minden bajt, mely porba nyom.
Ős, ros sz ellenség
Üldöz, tőp, ver rég;
Hatalom és csel
Zord vértzetével
Kerek földön nincs párja.

Hatalmunkkal mit sem érünk,
Könnyen bukunk itt vagy ott;
Egy igaz hős harcol értünk,
Kit az Isten támasztott.
Kérded tán: Ki ő?
Krisztus, a dicső,
Zebaoth Isten,
Más Isten több ninesen;
Kövesd győztes zászlaját!

Tele poklok ördög hada
Rettegtethet, hogy elnyel;
Nem rémit meg a vad csata,
Diadalmunk zengve kel.
Világ gaz ura
Bármint dúl-fúlna,
Nekünk nem véthet.
Rácsap az ítélet;
Egy ígécske lesújtja.

Am, az ígét hagyják állni,
Gondolattal se bántsák;
Lelke áldást áraszt ránk ki,
Kárhozattól van váltság.

* Az összehasonlítás kedvéért közöljük az „Erős várunknak“ ezen legújabb fordítását.

Vagyont, gyermeket,
Hitvest, életet,
Jó hírt veszthetünk,
Nem nyer bős ellenünk:
Üdvünk örök lesz mennyben.

ELŐFOHÁSZ.

(I. Adventi vasárnap.)

Ég s föld Királya, Jézus! Soh' se várod,
Hogy mi hívjunk; pedig nem a Te károd,
Ha nem jönnél, — óh, az csak a mi veszünk:
Te úgysis jösz, ha mi Feléd nem esdünk.

De most esengünk: óh, jövel mihozzánk;
Engedd, hogy ránk derüljön amaz ország
Tisztább sugára, melynél kiki látja:
Te vagy annak örök, dicső Királya!

Oldozz minket, bilincseidből oldozz,
Mik lekötnek múltó örömhöz, porhoz;
Ne tévelyegjünk többé szerte-széjjel:
Te szólj, Te hívj, lelkeddel Te vezérelj!

Vezér'lj szent kegyelemmel oda, Hozzád;
Ragyogjon ránk szeliden égi orcád,
Melynek fényében, — hogyha van is árnyunk —
„Mint nappal, ékesen“, örvendve járjunk!
Amen.

Petrovics Pál.

ELŐFOHÁSZ.

(Advent 3. vasárnap.)

Máté 11., 2—11.

Halld meg szavunk, Te örök, szent Ige,
Ki szóltál rég a próféták ajkán:
Beleszállva nagy lelkük mélyibe,
Ott új világ fényit gyújtogatván!
Vágyunk Feléd, vágyunk végtelen:
Oh jövel, légy velünk e szent helyen!

Szólalj, szavad kebelünkbe törjön,
— Mintha vesszöd volna, nem kimélve —
Vétkünkön át: e sziklán, göröngyön,
A velőkig hasogatva véle;
Egyengessed, ha még meg nem úntad,
Irgalommal, türelemmel úntad!

Lépj ez úton szívünkbe! Ne ved meg,
Ha találod Reád méltatlannak:
Ölts mibennünk halhatatlan testet,
Izei szét melynek nem porladnak;
Hogy amit mi bűnnel fertőztettünk:
Hajlékoddá legyen lelkünk-testünk!
Amen.

Petrovics Pál.

ELŐFOHÁSZ.

(Advent 4. vasárnap)

Uram, ez a földi élet,
Miként a völgy mély, sötét;
Benne borong, bolyg a lélek,
Mint az éjben, szerte-szét.
Bajlakodik bűnnel, bajjal,
Vágyva várja: lesz-e hajnal,
S vajon, mikor kél, derül
Vétkeink: e hegy megül?!...

Oh jöjj fel e hegytetőre,
Hozd fel, Jézus fényedet:
Foszoljék a tú felhője,
Mely fejünkre széledett;
Ne legyen itt többet éjjel,
Töltsd be tiszta, égi fénnel
A sötétlő mélyeket,
Hol a szívünk vágy, eped!

Szólj mihozzánk, ne aggódjunk:
Nekünk fénylesz örökre;
Old le láncunk: földi gondunk,
Mely lelkünk' elgyötörte;
Szárnyra keljen vágyó lelkünk:
Föl, szabadon, emelkedjünk
E sötét hegy, völgy felett —
Oda, Hozzád, közelebb!

Amen.

Petrovics Pál.

S Z E M L E.

Apponyi a felekezeti békéről. *Bozóky Árpád* országgyűlési képviselő a képviselőház novemberi egyik ülésén kérdést intézett Apponyi gróf vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a felekezeti béke megromlásának okai felől. Kérdésének indokolásául leplezetlenül feltárta azt a tény, hogy számos protestáns egyházi gyűlésen, a protestáns jellegű sajtóban, sőt a hírhedt apáca-paragrafus miatt magán az ág. hitv. ev. egyetemes közgyűlésen súlyos kijelentések, panaszok és sérelmi határozatok hangzanak el gróf Apponyinak a katolicismusra nézve kedvező, a többi vallásfelekezetekre nézve a jogegyenlőség és viszonyosság tekintetében azonban épenségei kedvezőtlen kormányzása ellen. Felhozott érvei során Bozóky főleg a tankerületi főigazgatók és a kolozsvári egyetemi tanárok kinevezésével foglalkozott. *Gf Apponyi* akkor előzetesen adott válaszában általánosságban kijelentette, hogy a felekezeti béke Magyarországon veszélyeztetve nincs, azt az ő kormányzata egyáltalában nem veszélyeztette, tudomása van arról, hogy őt protestáns gyűléseken és szaklapokban támadják, de e támadások, különösen a mennyiben az 1907. évi XXVII. t.-c.-re vonatkoznak, alaptalanok s csak olyan helyről származhatnak, ahol a törvény s a hozzáfűzött miniszteri utasítás szövegét nem olvasták. Egyébként érdemleges válaszában elmondását a múlt hét szerdájára helyezte kilátásba. Ez a nap be is következett. Feszült kíváncsisággal leste mindenki a mi-

niszter válaszát e fölette fontos kérdésben. És nekünk elfogulatlan tárgyilagossággal el kell ismernünk, hogy a szavak értékének mérlegére vetve, ez a beszéd általánosságban megnyugtató hatással lehetett a jogegyenlőségért és a viszonyos elbánásért aggódó protestantizmusra. Az 1907. évi XXVII. t.-c. hírhedt 35-ik §-át összefüggésben az 1876. évi XXXVIII. t.-cikkkel igyekezett úgy megvilágosítani, hogy a szerzeteseknek a világi tanerőkkel szemben e törvényben biztosított előnyei a hallgató szemében teljesen eltörpüljenek, sőt az általános képesítésre, az eskü ugyanazonosságára, a honpolgárság és a segélyreszorultság igazolására vonatkozó intézkedések tekintetében teljesen el is enyészzenek; homályt csak a fegyelmi szakaszok magyarázásában hagyott a miniszteri válasz, de hiszen talán éppen ez a pont az, amelyért a legtöbb jogos panasz kifejezésre jutott, mert amíg az állami érdek, az állami nyelv tanítása, az állam telekezeti és nemzeti békéjének megóvása, mások velök született avagy szerzett jogainak tiszteletben tartása tekintetében a fegyelmi intézkedések nem lesznek teljesen egyek és ugyanazonosak minden tanerővel szemben, addig teljes megnyugvásra számítani nem lehet. Már pedig a miniszteri válasznak előttünk tekvő szövege kétségtelenül elárúlja, hogy a hatósági felügyeleti és fegyelmi hatáskör ez irányban a szerzetes iskolákkal szemben az 1876. t.-c. XXXVIII. t.-c. általános érvényű intézkedései szerint állapítatik meg, míg a többi tanerőkre nézve ugyanezen irányban a kérdés alatt levő 1907-ik XXVII. törvénycikk taxatív felsorolt fegyelmi határozatai mérvadók. Teljes nyíltsággal adózunk elismeréssel a miniszteri válasz második részének, ahol számszerűleg igazolja a miniszter, hogy a közép- és főiskolai kinevezésekben felekezeti egyoldalúsággal éppen nem valószínű. De tudunk több esetet, ahol állami vagy államsegélyes népiskolákban, amelyek a felekezeti étellel a dolog természeténél fogva közvetlenebb érintkezésben állanak, a miniszter úr nem volt ennyire figyelmes a közóhajjal és a felekezetek számarányával szemben. A tanítók politikai jogairól mondott szavakat minden igazságszerető ember elfogadni tartozik. Az 1848. XX. t.-c. végrehajtása tárgyában s általában, a kérdést összegezve általánosítólag mondott következő miniszteri szavakhoz:

Már most a t. képviselő úr minden többet összegezve azon kérdésre nézve, hogy mit szándékozom tehát tenni a megzavart felekezeti béke helyreállítása végett, (Zaj. Elnök csenget.) az a válaszom, hogy mivel én úgy tartom, hogy az én kultuszpolitikám a felekezeti béke megzavarására semmiféle okot nem szolgáltat, miután én úgy vagyok lelkemben meggyőződve, hogy teljes lelkiismeretességgel teljesítem egy paritásos állam miniszterének állásához kötött azon kötelességet, hogy mindenkinek egyenlő mértékkel mérjek, mindenkivel szemben teljes elfogulatlanságot tanúsítsak, hogy az 1848-iki törvénykezés hagyományait felébrezzem, (Élénk éljenzés a baloldalon.) felébrezzem azokkal szemben, akik éven át a hatalom birtokában voltak és az 1848: XX. t.-cikk végrehajtására egy lépést sem tettek (Szünni nem akaró lelkes taps a Ház minden oldalán) és most elég vakmerők arra, hogy ellenem, aki miniszterségének első heteiben kezeimbe vettem és ernyedetlenül folytatom és folytatni fogom az 1848: XX. t.-c. végrehajtását és érvényesítését mindenkivel szemben, mindenkinek javára, mondom, akik elég vakmerők arra, hogy ilyen múlttal megterhelve ellenem, aki így járok

el, agitálnak, (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) én igenis csendesen, igen nyugodtan, minden idegesség, minden aprehenzivitás nélkül, bizva minden felekezet hozzátartozói nagy többségének méltányossági érzésében, józanságában, hazafiságában, haladni fogok tovább azon az úton, amelyre léptem. (Szünni nem akaró általános éljenzés és taps.)

Remélem, hogy a tények ereje, a tények világa győzedelmeskedni fog a konkolyhintés minden kísérletével szemben (Általános helyeslés.) és hogy a felekezeti békének, amely megzavarva nincsen, megzavarása nem fog sikerülni azoknak, akik ettől a fegyvertől sem riadnak vissza, hogy az ő politikai céljait elérhessék, (Szünni nem akaró általános éljenzés és taps. A szónokot tömegesen üdvözlík . . .) mondjuk, a miniszteri válasz e befojező részéhez mi csak kettőt jegyzünk meg azzal, hogy első megjegyzésünk nem Apponyi miniszter urra vonatkozik: senki minket hazafiatlansággal vagy egyoldalú pártpolitikai célok keresésével megvádolni ne merészeljen, ha egyházunk jogos igényeinek kielégítését a törvény alapján keressük, mert tiszta igaz hazafiságunk büszke érzetében az ilyenek, bármily magasan álljon felettünk, vagy bármily mélyen alattunk, egész lepiezetlenül szemébe vágjuk, hogy: gaz, hazug rágalmozó! A másik pedig ez: mi tisztelettel adózunk gr. Apponyi az 1848: XX. t.-cikket „mindenkivel szemben, mindenkinek javára“ végrehajtani akaró törekvéseivel szemben, — de várjuk és minden tiszteletünk mellett is bírálni fogjuk — a tetteket.

BELÉLET.

Lelkészelölő közgyűlés. Csanádmegye *Alberti* egyházközségében a csanádcsongr. egyházmegye elnöksége *Hász Antal* egyházm. felügyelő és *Petrovics Soma* esperes nov. 10-én tartotta meg a *Czinkotszky Márton* elhalálózása folytán megüresedett lelkeszi állásra a jelölő közgyűlést. Pályáztak 10-én, kik közül Hanesz Emil nagytaki, Koren Jenő bcsabai segédlelkészekon kívül Klinczko Pál girálti és Ponyiczky Pál temesbuttyini lelkésztársak jelöltettek. A próbaszónoklatok folynak, a választó közgyűlést Advent II-ik vasárnapjára tűzte ki az egyházmegyei elnökség.

Ötven esztendő ugyanazon lelkeszi álláson. Szép ünnepet ült a mvásárhelyi egyház közönsége — amint utólagosan értesülünk — nov. 3-án. Idősb. Draskóczy Lajos lelkész mvásárhelyi működésének 50 évesfordulója volt. Lelkész és egyházközség csendes házi körben ünnepelte e napot. Pedig id. Draskóczy Lajos azon lelkészek egyike, akiket kiváló talentumokkal ruházott fel az Úr. Ritka szónoki tehetség, mint népszónok pedig ritkítja párját. E talentum birtokában ifjabb éveiben a régi népes Békési egyházmegye idejében nagy hirben állott s a szorosabb egyházi életen kívül a gazdasági s politikai léren is nevezetes szerepet vitt, akinek tanácsát a kormányférfiak is meghallgatták. Egyházközségének a nagy alföldi metropolisban becsületet és súlyt szerzett. A kiváló vezéralaknak lapunk is meleg üdvözetét küldi.

A késmárki egyház VIII. protestáns estélyét a múlt esütörtökön tartotta a lyceum auditoriumában. A nagyszámú és előkelő közönség élvezettel hallgatta a műsor egyes pontjait, amelyek közül kiemeljük a Gotthardt Kornél lyceumi tanár vezetése alatt

a lyceumi ifjak által előadott „Rákóczy Ferenc imádsága“ c. karéneket, — Zuber Marianna úrleány szavallatát (Váradí Antal: „Júdás“) és dr. Révay József lyceumi tanár szavallatát (ugyancsak Váradí A. „Krisztus Rómában“ c. költeménye elsavallásával), továbbá dr. Szelényi Ödön lyceumi tanár előadását, amelynek tárgya volt: Jézus Krisztus, mint világtörténeti személyiség. A szépen sikerült estélyt gyülekezeti ének fejezte be.

Hymen. Kund K. Vilmos zsablyai ev. lelkész eljegyezte Löw Jenkét Bulkeszről. Isten áldása legyen a szép frigyen.

Férjének emlékére. Özv. *Czinkotszky Mártonné Pohl Emma* szép cselekedettel örökitette meg egyházközségében férje emlékét. 320 K alapítványt tett évenként a legkiválóbb négy konfirmandus jutalmazására. Cselekedete ömagában hordja dicséretét!

IRODALOM.

Igehirdető.

Nem tudom én, tudja-e mindenki, hogy ezt a címet egy prédikációs folyóiratunk viseli, amelyet kedves kollegánk: *Révay János* nagybányai lelkész ad ki, az ő helyi református lelkésztársával: *Soltész Elemérrel*. Ennek a folyóiratnak most jelent meg ez évi utolsó füzetje, amelyvel második évfolyama zárul.

En, aki hajdan szintén ültem annál a szövöszéknél, amelyen nyomtatott sorokból az egyházunk szakadozó ruháskájára szükséges foltokra való vázsnat szövögetik, s a ki tudom, hogy mi az Magyarországon egyházi lapot szerkeszteni: bizonyos megilletődéssel vettem kezembe az egyházszertetnek ezen újabb kedves tanulmányt s örövendétem lelkemben; de csak hamar remegve fordítottam a szerkesztői üzenetek felé, hogy vajjon nem üzeni-e ottan a közönnnyel való küzdelemben kifáradt szerkesztő azt a megszokott, siralmas, régi nótát: „... elfogyott a regimentje; pártolás hiányában mai számunk az utolsó.“ Mert hát nálunk legközelebb két hasonló derék vállalat volt kénytelen így tenni. Mert hát nálunk az a szokás, hogy a míg nincs valami: sopánkodunk, nyögünk, zúgunk, hogy nincs, de ha valaki nagy áldozattal megteremti, akkor meg aztán köömbösen veszni hagyjuk, vagy rosszakarattal agyon ütjük, hogy a mikor kiműlik, újra kezdjük a sopánkodást: „De kár érte!...“

Ez alkalommal azonban — Istennek hála! — nem egy haladokló, hanem egy izmosodó vállalatról van szó.

Az „Igehirdető“, amely immáron két teljes évfolyamban fekszik előttem, megérdemli, hogy vele így nyilvánosan is foglalkozunk; nem csak azért, mert az egyedüli ilyenmí lapunk, hanem azért is, mert célja igazán üdvös. U. i. a prédikálás körébe vágó papi dolgozatok közlése által egyrésztől a sikerültebb munkákat akarja megóvni az elvesztéstől, másrésztől pedig módot akar nyújtani a lelkészeknek arra, hogy egymástól tanuljanak; s végül ezen munkássága által hozzájárul az e téren való tökéletesedés előmozdításához. Ezt a conlusiót csak magam vontam le és nincs a szerkesztők programjában, de azt hiszem nem logikátlan.

A vállalat tehát nagyon tiszteletreméltó.

Ketten szövöttek rá, hogy mint vezérek, diadalra vezessék: egy lutheránus és egy református pap . . . Ismerem a közhangulatot; tudom, hogy az ilyen „közösügyes“ vállalkozásokra már a priori bizonyos idegenkedéssel, s bizalmatlansággal néznek sokan a papok sorában; s vallom is, hogy ránk, lutheránusokra nézve nem igen előnyös az ilyen társulás, mivelhogy rendszerint elnyomnak bennünket (mert hagyjuk magunkat); de én ez alkalommal ezt a „közösügyes“ összefogást nagyon praktikusnak találom. Egymagában sem a lutheránus, sem a kálvinista egyház nem bír el egy ilyen vállalatot. Az irodalomnak ez az ága minálunk még nagyon szegény, úgy munkások, mint pártfogók tekintetében. En azt tartom, hogy ezen a téren a két egyház megfér egy kalap alatt, jöllehet a prédikálás terén meglehetősen eltérő a szellemük. Ma is áll az, amit Luther mondott hajdanában: „Ihr. habt einen anderen Geist.“ Ez a folyóirat is tanubizonyosság rá. Kálvinista atyáink szeretnek pl. az ótestamentomból prédikálni. (A folyóiratban közölt 51 beszédjük között pl. 20 ótestamentomi textuson alapúl). S egy némelyik olyan kitünő ótestamentomi zamattal van megírva,

hogy bátran le lehetne adni akármely zsinagógában. Mi lutheránusok már inkább az új testamentom felé hajlunk. Tanúja ez a folyóirat is. Egyéb különbségek is vannak még közöttünk, de hát minék azokat most emlegetni. Nem akarom ez alkalommal vitatni azt sem, hogy melyik módszer a jobbik; csak azt állítom, és pedig határozottan állítom, hogy az a bizonyos eltérés nem baj az ilyen közös vállalkozásnál; azért mi tanulhatunk egymástól s épülhetünk egymás dolgain.

A két szerkesztő, nagyon bölcsen, mind a két egyházból toborzott munkatársakat az *Igehírdető* számára. Csak az összehasonlítás kedvéért jelzem, hogy 23 református és 16 lutheránus lelkész dolgozott ez idén a lapba. (Tavaly még csak 10 volt a lutheránus.) A lutheránusok a következők: Beyer Fülöp, Fehér Gyula, Gyalog István, Hajdu Lajos, Korbély Géza, Kund Sámuel, Liskay János, Mikola János, Paulik János, Petrovics Soma, Révész János, Rozsondai Károly, Seberényi Lajos, Thomay József, Zábrák Dénes. Ebben az évfolyamban 86 beszédet találunk; négynek kivételével mind szószéki beszéd. 31 közülük lutheránus írónak a munkája. A beszédek részint eredetiek, részint idegenből átdolgozottak, részint rendes perikopán, részint pedig szabad textuson alapulnak. Nagybecsű a folyóiratban, hogy igen sok idegen, nálunk kevésbé ismert író mutat be egy-egy sikerültebb munkáját.

A beszédekről részletes kritikát írni nincs módomban; arra sem időm, sem helyem. Csak úgy általánosságban jegyzem meg, hogy az *Igehírdető* dolgozatai átlag véve jó, épületes beszédek, melyeknek nagy részét a lelkész haszonnal olvashatja. Vannak közöttük jeles szónoki alkotások is; a minthogy akad, de nem sok, unalmas és szellemtelen munka is, aféle esendes altató szer, melytől a kissé aluszékonyabb természetű atyafi, neki könyökölvén a templomi padnak, igen szépen elszenderül. De hát ezen a bajon a szerkesztőknek van módjukban segíteni. Emeljék magasabbra a sorozó mértéket! És pedig minél magasabbra! Mert hogy ha már egyházi beszéd nyomódik, nyomódjék csak az igazán jó, szellemtelen szöveggyűjtésből lévén úgyis már elég.

Néhány szerény kérésem volna, ha az *Igehírdető* meghallgatná. Először is: ossza meg a szerkesztőség a lapját a két egyház között igazságosan. Ne álljon már mindenütt hátrább az a lutheránus egyház! Talán nem kell az ilyet hosszasan magyarázni. Az igazságos megosztás csak előnyére fog válni a dolognak, mert el fog oszlatni bizonyos érthető idegenkedéseket, amelyek az ügyre nem kedvezők. Vagy talán nincsen elegendő kézirát innenfelől? Akkor jó vadászként verje fel rejtekhelyéről a nemes vadat! Van sok az asztaliókokban; de hát a magyarnak régi betegsége a lustaság.

Volna még egy másik kérésem is, amely talán még mélyebbre vág... A mint látom az *Igehírdető* csak a szószéki beszédekre szorítkozik, mert hiszen az a benne talált négy temetési beszéd inkább csak amolyanféle laptölteléknek látszik. Én nem tartom helyesnek ezt az egyoldalúságot. Igazi nevelői, s ha szabad azt mondanom, irodalomfejlesztő hivatást igazán csak úgy fog az *Igehírdető* betölteni, ha az egyházi beszédek egyéb fajtáit is felöleli. Csak egy dolgot hozok fel. Nagyon szegényes pl. a temetési beszédiródmunka. Nem mondom, hogy nem akad e téren is egy két kütetecke, hanem hát azért fölösleges-e az újabb produkció? Nincsen-e szükség mindig olyan magvas, evangéliumi tartalmú, rövid temetési beszédekre, amelyekben úgy az egyházi érdek, mint az alkalom igénye is kielégítést talál. Hasznos dolgot mivel, s nagy művész, aki tapintatosan el tudja találni, hogy egy-egy temetési beszédhez mennyit vegyen az Írásból és mennyit az alkalomból; miért ne lehetne az ilyen sikerültebb munkákat az *Igehírdetőbe* felvenni s azokat általa másoknak is hozzáférhetővé tenni, hogy belőlük mások is okúljanak?! S miért ne történhetné az meg egyébnemű papi dolgozatokkal is? Minden irányban szükség van ügyes, tartalmas és szép, megnyerő külsejű papi munkákra, s nem minden ember adhatja ki külön a maga sikerültebb munkáit, hogy azokból mások is tanuljanak; azért hasznos dolgot mivelne az *Igehírdető*, ha az ilyen sikerültebb munkákat felkoresné s hasábjain közreadná.

A folyóirat 5, mondó öt pengőt fizet minden elfogadott prédikációért! Nagy dolog e téren! S azonkívül még minden évben külön 50 korona jutalomban részesíti a legérdemesebbnek ítélt munkát. Az olvasók szavaznak. De hát mondjuk meg itt is, a mit gondolunk; ez az eljárás kétesértékű eljárás. Tavaly is pl. olyan munkát ítélt jutalmazandónak a kevés számú szavazat. Mert jóllehet szívesen elismerem, hogy Kiss Ferenc a lapnak egyik legkiválóbb munkatársa s beszédeit örömmel olvasni, mindazáltal nyertes beszéde inkább gyengébb beszédek közül való, mivelhogy hamis pszichológián és hamis exegezisen épült fel. Azt hiszem, jobb lesz, ha a lap olyan módot választ gavalleriájának a gyakorlására, amely nem veszélyezteti a renomméját.

Szép dolog az is, hogy a rendes 12 füzetben felül a szerkesztőség még külön kiadványokkal is kedveskedik a lap előfizetőnek; így a múlt év folyamán pl. kiadta Erdős Józsefnek reformáció három prédikációját „Reformációi beszédek” cím alatt, s azt megelőzőleg Paulik János fordításában Melanchtonnak Luther ko-

porója felett tartott történeti nevezetességű beszédét. Nagyon sok ilyen nevezetes beszéd hever a feledés pora alatt, amelyeket pedig kívánatos lenne, de meg jól is esnék ismernie minden műveit embernek; nagyon helyesen eszelekszik az *Igehírdető*, ha ilyeneket is kiad, ezeknek kiadása által érdemeit fogja öregbíteni.

A derék szerkesztők jó munkát végeznek e folyóirattal, melyet jó lélekkel ajánlhatok a lelkésztestvérek jóindulatába. Ez a lap tagadhatlanul hézagot pótol. Megjelenik havonként, a következő hónapra szánt prédikációkkal. Előfizetési ára egy évre 12 korona. Az előfizetési díjak a szerkesztőkhez küldendők Nagybányára.

Paulik János,
nyiregyházi ev. lelkész.

Lic. Dr. Theodor Simon: Entwicklung und Offenbarung. Verlag von Trowitzsch & Sohn Berlin S. W. 1907. (IV. és 129 old. 8.) Ára fűzve 240 mk. = 2.88 korona, kötve 3.30 mk. = 3.96 korona.

Ritschl teológiája bevezette az ő iskolája nézete szerint a kijelentés fogalmát a teológiába. Persze azt elfelejtik, hogy ezen fogalom a régebbi teológiában sem volt ismeretlen. Elég az, hogy a kijelentés mai napig központi fogalom volt a rendszeres teológiában. De újabban, főleg a vallástörténeti irány térhódítása óta, előtérbe lép a fejlődés fogalma. Ezen fogalom a természettudományokban és a többi profán tudományokban is már régóta nagy tekintélynek örvend. A teológiában azonban érthető okokból sokáig, sőt mai napig is idegenkedtek tőle. Hiszen épen a kijelentés volt az, amely miatta veszélyben forogni látszik. És hogy a látszat ez esetben nem is csalt, az meglátszik abból, hogy a vallástörténeti irány, mely a fejlődés dogmáját minden utógondolat nélkül rendszerébe felvette, a kijelentést a maga igazi értelmében nem is volt képes fentartani. Következésképpen végiggondolva ezen irány a természeti törvények és erők isenítéséhez vezet.

A mi könyvünk szerzője azon nézeten van, hogy ezen következes nem szükségszerű. Szerint csak a fejlődés fogalmát kell alapos vizsgálat tárgyává tenni. A fejlődés azon fogalma, mely a teológiára vészthozó lehetne, önmagában ellenmondásos. A természettudósok maguk sem tudnak a mechanikus fejlődés fogalmánál következesen megérteni. Már ők is kezdik azt másképp felfogni. A fejlődésnek ama túlhaladott fogalma az, mely a teológiában még ma is alkalmazásban van és gondot okoz. Pedig a helyes fogalmát alkalmazva már csak azért is, mert a kijelentés fogalmában is van oly mozzanat, mely a fejlődést követeli — nem kell semmit sem feladnunk, amihez eddig a kijelentéssel kapcsolatban mint értékes igazsághoz ragaszkodtunk. Sem az isteni gondviselés, sem a Krisztus jelentősége a kijelentés számára, sem a keresztyénség abszolút volta nem szenved a fejlődés helyes fogalmának alkalmazása miatt. Sőt keresztyén hitünkhez való teljes ragaszkodásunk mellett a legteljesebb mértékben méltathatjuk a többi vallásokat is. Szóval a szerző azt hiszi, hogy e két eddig ellentétnek tartott fogalmat nagyon jól össze lehet egyeztetni.

Akit ezen kérdés érdekel, vagy akinek épen netán skrupulusokat, kételyeket okozott, az nyúljon bátran szerzőnk ezen könyvéhez. Azt hisszük, hogy a szerző fejtegetései nem csak ki fogják elégíteni, hanem hite megerősítéséhez is hozzá fognak járulni.

Lic. Dr. Daxer György.

PÁLYÁZATOK.

A gömöri ágost. hitv. evang. ker. egyházmegyébe kebelezett jolsvatapolcai tót és magyar nyelvű egyházban

a rendes lelkészi állás

megüresedett, melyre ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állással a következő javadalmazás van összekötve: 1. Most épült szép lakáson és kerteken kívül készpénz, párbér, föld termése, nemkülönben palást-díj címén az egyháztól 1020 K 75 fill., azaz egyezer húsz korona és hetvenöt fillérre értékelt járandóság. 2. Állami kongrua címen 579 K 25 fill., azaz ötszázhetvenkilenc korona és huszonöt fillér.

A lelkészválasztási szabályrendelet értelmében teljesen felszerelt kérvények folyó évi december 14-ig a főesperesi hivatalhoz küldendők.

Kelt Rozsnyón és Csetneken, 1907. nov. 28.

Terray Gyula,
főesperes.

Szontagh Andor,
egyházmegyei felügyelő.

Az iglói ág. hitv. ev. egyházközség

segédlelkészt

keres. Az állás javadalmazása 1200 korona fizetés, 150 korona hittandíj, 120 korona fapénz, 4 öl fa és butorozott lakás.

Az állás január 1-én elfoglalható.

Közelebbi felvilágosítással szolgál

Dr. Walser Gyula,
ág. hitv. ev. lelkész.

A fejér-komáromi egyházmegyéhez tartozó *oroszlányi* (Komáromm.) egyházközségben lemondás következtében megüresedett magyar-tót nyelvű

rendes lelkészi állásra

pályázatot hirdetünk.

Javadalom: 1. 192 kor. készpénz; 2. szabályszerű stólailetmény; 3. három ünnepi offertorium; 4. 40 kat. hold 1487 □-öl földnek használata, melyből 38 kat. hold 1154 □-öl szántó, a többi rét és legelő; 5. a szántó szokásos megmunkálása; 6. 43 hl. rozs; 1·23 hl. buza; 32 erdei méter felében dorong, felében hasáb kemény tűzifa; 7. három szobás lakás, mellékhelyiséggel és gazdasági épületekkel és 621 □-öl kerttel; 8. két hosszú (22·5 km.) és öt rövid (15 km.) fuvar; 9. 145·12 kongruakiegészítés.

A pályázók kellően felszerelt kérvényeiket alulírott espereshez f. évi december hó 15-ig küldjék be.

Komáromban, 1907. december hó 1-én.

Báró Selymosy Ödön,
egyházmegyei felügyelő.

Jánossy Lajos,
esperes.

Ép most jelent meg!

Ág. hitv. evangélikusok számára
a már rég nélkülözött

**BELICZAY-FÉLE KERESZTYÉN
HALOTTI ÉNEKSKÖNYV**

▣ UJ KIADÁSBAN. ▣

Bolti ára vászonba kötve tokkal K 2·40.

Aki az összeget postautalványon előre beküldi, a könyvet bérmentve kapja. Utánételes szállításnál a postaköltséget a megrendelő viseli.

Hornyánszky Viktor

könyvkiadóhivatala

BUDAPEST,

V. Akadémia-utca 4. szám.

ZORN MÓR
BUDAPEST—BÉCS.

**Butorszállítási és
beraktározási
vállalata.**

==== Képvisele: ====
bel- és külföldön minden
==== nagyobb városban. ====

BUDAPEST,
VIII. József-körut 18. szám.

26-1

Beck Károly, Budapest

épület- és mulakatos, szabadalmazott ablakszellőztető készü-
* lék és önműködő zajnélküli ajtócsukó-készítő *

VIII., József-utca 14. szám.

**Mértékvetel végett szivesked-
jék hozzám fordulni.**

Ablakszellőzők ára:

Legnagyobb, legnehezebb és diszes	25.-- kor.
Rendes ablakok iskolák, inté- zetek és magánlakásokhoz	13.-- "
Könnyebb, szimpla ablakokhoz	9.-- "
Klozetek	6.60 "

Szabadalmi szám 16.794. Költségvetések ingyen.

Ablakszellőztető készülékeimet a következő nevezete-
sebb helyeken használják: Nemzeti Kaszinó, Keres-
kedelmi miniszterium, Ref. főgimnázium, M. kir. Lu-
dovica, Kispesti állami elemi iskolákban s több kórház
és iskolában és vidéken is kitérőnek biz nyultak

3.500 darab már használat-
ban van. 30-1